

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

НА ТЕМУ: "ІВАН ФРАНКО І
СЬОГОДЕННЯ"

Виконали студенти групи ХВД

Вавро Ірина

Сурцешко Людмила

П л а н

.....Історія життя

.....Творчий доробок І.Франка

.....Внесок І.Я.Франка у перекладацьку та громадську діяльність

.....Доля рідного краю й українського народу в поезії І.Франка

.....Висновок

Історія життя

Іван Франко – син заможного селянина-коваля з Нагуєвич Дрогобицького повіту в Галичині. Народився 27 серпня 1856 р. Франки були людьми привітними, гостинними. Вечорами до їхньої хати сходились сусіди, розповідали сільські новини. Мати Франка дуже любила співати. Від неї він записав безліч народних пісень і цілий весільний обряд. Початкову освіту І.Франко здобув у дворічній школі села Ясениці Сільної, звідки була родом його мати. Навчання здійснювалося польською і німецькою мовами. У 1864 році після закінчення початкової школи батьки віддають сина до головної міської школи в Дрогобичі.

Будинок головної міської школи в Дрогобичі, де вчився Іван Франко у 1864-1867 рр.

Творчий доробок І.Франка

Творчий доробок І.Франка як цінна спадщина для української культури Іван Франко є письменником усіх пір року і пір життя людського, усіх етапів історичної долі народу – минувшини, сьогодення й майбуття. Івана Франка ми називаємо Каменярем за його завзятість у боротьбі із перешкодами на шляху прогресу, універсальним генієм – за всеосяжність охоплення життя, розмаїття поставлених проблем; нашим національним пророком, бо він звершував безнастанний подвиг – вів свій народ до щасливої долі. Титаном праці теж величаємо Франка. “Сорок літ я трудився, навчав”, – каже у Франковій поемі “Мойсей” пророк і вождь. Так мав право сказати і Франко про себе, котрий із сорока літ праці не змарнував жодного дня. Він написав близько шести тисяч творів. Їх найповніше видання – п'ятдесят томів. Але ще багато творів не увійшло до 50-томника.

Життя в Івана Франка було цікаве, різноманітне і бурхливе. З дитинства він виніс у своїй поетичній душі “пісню і працю” мамину та розум і вболівання за громадські справи батька-коваля. У гімназії вивчив п'ять мов. Українською, польською, німецькою писав вірші. З грецької та латинської ще в гімназії багато перекладав. Знав старослов'янську, чеську, російську, ідиш, пізніше вивчив французьку, англійську, угорську, італійську. Майже всі вірші “Кобзаря” читав напам'ять.

У своїх пошуках поет-новатор часто досягає вершин досконалості. Перш за все І.

Франко визначився як поет-громадянин. Його політична лірика – оригінальне надбання української культури. А вершиною її можна вважати

знаменитий пролог до поеми “Мойсей”. Мотив служіння народові розвивається і виростає в поезії Франка до апофеозу боротьби за людину,

її волю і щастя: “Лиш боротись – значить жить”. Та у наймужніших бувають

“хвилини розпачу” і “дні журби”. У такі часи народилася найкраща збірка

Франка, поезії якої стали шедеврами української і світової лірики, – “Зів'яле листя” (1896). Окремий принадний дивосвіт І. Франка – то прозові оповідання, новели, образки. Ще в більшій мірі, як у поезії, задумав письменник у своїй прозі відобразити широчінь і глибину життя.

**Цей велетенський задум
реалізував прозаїк у десяти повістях і романах і в ста
п'ятнадцяти
оповіданнях, новелах, образках. Майже всі його прозові
твори мають
захоплюючий сюжет, вони пересипані життєвими
деталлями, чується у них
гомін живого слова.**

**У цілій низці оповідань письменник змалював життя дитини
("Малий Мирон",
"У кузні", "Під оборогом", "Мій злочин", "Грицева шкільна
наука",
"Олівець" та ін.). Новаторським є роман "Борислав
сміється". Значним
внеском в українську літературу стали драми І. Франка
("Украдене щастя",
"Учитель" та ін.), романтичні драматичні поеми. Важливе
місце у
багатогранній діяльності**

Внесок І.Я.Франка у перекладацьку та громадську діяльність

І. Франка займають переклади з європейських літератур. Він не обминув жодного видатного явища національного та світового письменства. Вісімнадцять томів у п'ятдесятитомному зібранні творів відведено вибраним працям ученого у царині теорії й історії літератури, літературної критики, фольклористики, етнології. Його перу належить понад 30 розвідок про Т.Шевченка. Такою науковою студією, як "Із секретів поетичної творчості" І. Франка, могла б пишатися будь-яка європейська література. Франків "Науково-літературний вісник" об'єднав навколо себе письменників, критиків, публіцистів з усієї України.

Громадський діяч І. Франко зазнав немало горя, утисків, кайданів і тюрем. Досить згадати, що чотири рази його судили й замикали за ґрати. "Такої великої голови в цілій Австрії нема", – почув якимось у свої шкільні роки Василь Стефаник про розум і вченість Франка від простих людей. Але отого вченого, перед яким схилили голови закордонні університети і академії, за Австрії не допускали до викладання у Львівському університеті. А все через "політичне минуле" (належності до насправді неіснуючої таємної соціалістичної організації, підбурювання проти "законного порядку" тощо). Громадська діяльність І. Франка була невтомною на всіх етапах його життя.

Про Івана Франко ми переважно говоримо як про видатного українського письменника, поета, перекладача, філософа, навіть економіста.

До речі, на початку своєї публічної діяльності він був відомий саме як економіст, що досліджував проблеми, зв'язані зі скасуванням панщини і впровадженням капіталістичних відносин у селі. Зокрема, не тільки теоретично, але і на практиці намагався роз'яснити вчення Маркса-Енгельса про створення додаткової вартості, показуючи це на прикладі видобутку солі в Нагуєвичах, і т.п. Але окрім цього Іван Франко був завзятим політиком і творцем першої в Галичині партії європейського зразка, розробляв її програмні документи і досліджував процеси, що проходили в краї. Чимало ідей Франко надзвичайно актуальні сьогодні. Проблеми виникнення держави займають значне місце в творчості і життя Івана Франка.

*Ми мусимо навчитися
гути себе українцями-
не галицькими,
не буковинськими українцями,
а українцями
без офіційних кордонів ...*

Іван Франко

ДОЛЯ РІДНОГО КРАЮ Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ПОЕЗІЇ І.ФРАНКА

Вболівання за долю рідного краю і. Франко виніс ще з батьківської кузні, яка була його першим “університетом”. “На лні моїх спогадів, – згадував він потім, – і досі горить маленький, але міцний вогонь. Це огонь із кузні мого батька. І мені здається, що запас його я взяв дитиною на далеку мандрівку життя. І що він не погас і досі” Символом увійшла батькова кузня у його поезію – як ідеал громадського і морального виховання:

Усе життя Івана Франка пройшло під знаком любові до рідного народу. Він не тільки вважав за святий обов'язок служити людям, а й благословляв добровільно взятий на свої плечі тягар.

Своєю творчістю І. Франко звершував безнастанний подвиг – вів свій народ до щасливої долі. Вже друга поетична книга “З вершин і низин” (1887) засвідчила, що у літературу прийшов мужній поет-громадянин, якому боліли кривди свого уярмленого, роздертого ворожими кордонами народу.

У вірші “Гімн” мільйони пригноблених і скривджених покликав голос “вічного революціонера”, що не мириться з неволею. Розійшовшись “по курних хатах мужицьких, по верстатах ремісницьких”, цей голос дає людям наснагу, породжує в них силу й завзяття: “Не ридать, а добувати хоч сиnam, як не собі, кращу долю в боротьбі”. Важливо, що поет наголошує не на руїницьких закликах, а на великій перетворюючій силі “науки, думки, волі”. Саме вони протистоять тій “пільмі”, що з давніх-давен принижувала людину, надломлювала її сили, зводила до становища раба.

Енергійний ритм, закличні інтонації, високий гуманістичний пафос твору відбивали визвольні настрої не тільки окремих соціальних верств, а й усього національно "поневоленого народу. Вірш І. Франка “Гімн”, як і Шевченків “Заповіт”, був одним із неофіційних гімнів бездержавного народу.

Поезії з циклу “Веснянки” пронизані пафосом торжества весняних, тобто справедливих сил. Вони утверджували непереможність нового у суспільстві. У вірші “Дивувалась зима” люта зима дивується, чому почали танути сніги і скресати ріки”. Їй важко зрозуміти причини своєї слабкості, причини появи того леготу, що “теплом пронима”. Зимі нестерпно бачити первоцвіт, проліски, “дрібні” квітки, які посміли “проклюнутись”, пробитись крізь снігову кору.

Великий Каменяр

Іван Франко

(1856-1916)

*А як мільйонів
куплений сльозами.
День світла, щастя
й волі засвітає*

Ліричний герой “Веснянок” розуміє, що бажані суспільні зміни можливі за умови, коли і він, і його однодумці набиратимуться сили в народі. Така ідея проймає поезію “Земле моя, всеплодющая мати...”. Щоб бути нездоланим у боротьбі із тими силами, які спричиняють нещастя у його рідному краї, герой просить у рідної землі і краплю сили, яка живе в її глибині, і теплоти, що “розширює груди, чистить чуття”, і вогню, щоб ним “слово налити”, “правді служити

Яскравою народнопоетичною символікою відзначається поезія “Червона калино, чого в лузі гнешся”. Червона калина – молода, вродлива дівчина, дуб – могутній, дужий юнак. Твір має форму діалогу між калиною і дубом. Відповідаючи на зверхні, несправедливі запитання дуба, калина їх спростовує: в неї немає сили тягнутися вгору, тому й свої ягідки схилив додолу. Повторення в кожній строфі закінчення попереднього непарного рядка концентрує увагу на висловленій думці, посилює мелодійність звучання твору.

Геній Франка найповніше розкрив себе у другому “жмутку” віршів “Зів'ялого листя”. Обробки народних пісень чи вірші, написані спеціально в народнопісенному ключі, мінорні й драматичні за змістом, входять у “Зів'яле листя”, за словами Д. Павличка, “як сонячні промені в осінню галузку”. Тут є речі такої простоти і глибинності, що їх можна зарахувати до найгеніальніших поетичних творінь світової любовної лірики.

Іван Франко
(1856—1916)

Я син народа, що в гору йде, хоч був запертий в лбох.

Мій поклик: праця, щастя і свобода...

Великий Каленяр

Мойсей

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздоріжжю,
Людським презирством, ніби струпом, вкритий!

Твоїм будучим душу я тривожу,
Від сорому, який нащадків пізних
Палитиме, заснути я не можу. ...

Прийми ж сей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний,
Твоїй будучині задаток, слізьми злитий,

твому генію мій скромний дар весільний.

ІВАН ФРАНКО
З ДРУЖИНОЮ ОЛЬГОЮ
ХОРУЖИНСЬКОЮ 1886 Р.

Багато віршів Івана Франка стали піснями. Умовно їх можна розділити на дві стилістично-тематичні гілки: ліричні поезії про кохання і громадянсько-патріотична лірика. Здебільшого у класичній традиції звертається увага на романси на слова Івана Франка, проте, сьогоднішніми композиторами та естрадними виконавцями так само поціновані громадянсько-патріотичні твори. Вони є на часі, сприяють національній самоідентифікації. Тому сучасні популярні виконавці активно звертаються до творчості Івана Франка.

Серед них поп-виконавці Віталій Козловський – «Чого являєшся мені у сні?..» або «Знаєш»; Артур Кульпович – «Жалю мій, жалю»; Владислав Левицький та Марина Одольська – «Забрала»; Христина Соловій – «Оце тая стежечка»; бандурист Василь Лютий – «Гімн Волі»; бард Микола Воронін – «Земле, моя всеплодюща мати»; фолк-гурти «Один в каное» – «Човен» і Джалапіта «Місяцю-князю»; гурти «Соколи» – «Не пора, не пора»; «КОМУ ВНИЗ» – «Гей, Січ іде» та «Орач»; «Воплі Відоплясова» – «Твої очі, як те море»; «Плач Єремії» – «Як на вулиці зустрінеш»; молодіжні виконавці гурти «Ukulele extended» – «Гримить»; «ПашКо BAND» – «Надходить ніч»; «Патриція» – «Моя пташко»; «K402» – «Якби знав я чари»; виконавиця Ket або гурт «Крапка» – «Вічний революціонер»; у перекладі польською мовою пісню «Час рікою пливе» виконує гурт «Miazsz» з Любліна тощо.

Висновок

«Сильна, уперта натура, яка цілою вийшла з житейського бою, — писав про зустріч з І.Франком у 1905 році Михайло Коцюбинський. — В своїй убогій хаті сидів він за столом босий і плів рибацькі сіті, як бідний апостол. Плів сіті й писав поему «Мойсей». Не знаю, чи попалася риба у його сіті, але душу мою він полонив своєю поемою».

Радянське літературознавство розглядало творчість письменника з позицій соціалістичного реалізму, уникало оцінок його поглядів щодо суверенності України. У той час ніхто інший, як Франко, писав: «Все, що йде поза рами нації, се або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді би прикрити свої змагання до панування одної нації над другою, або хворобливий сентименталізм фанатів, що раді би широкими і вселюдськими фразами покрити своє духовне відчуження від рідної нації». І донині актуальні його слова про те, що «ми мусимо навчитися чути себе українцями — не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів».